

รายงานการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

เรื่อง การศึกษาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นเกษตรกรที่ดี
Self-education for becoming a well-prepared to be a good young farmer

ปฏิบัติงาน ณ ใจยังยืนฟาร์ม (ฟาร์มโคเนื้อ)

โดย

นายกิตติรัช ใจยังยืน
รหัสนักศึกษา 62204081

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาสหกิจศึกษา
หลักสูตรสัตวศาสตร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการเกษตร
ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายงานการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

เรื่อง การศึกษาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นเกษตรกรที่ดี
Self-education for becoming a well-prepared to be a good young farmer

ปฏิบัติงาน ณ ใจยังยืนฟาร์ม (ฟาร์มโคเนื้อ)

โดย

นายกิตติธัช ใจยังยืน
รหัสนักศึกษา 62204081

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาสหกิจศึกษา
หลักสูตรสัตวศาสตร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการเกษตร
ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายงานปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

ประจำปีการศึกษา 2565

เรื่อง การศึกษาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี
ผู้จัดทำรายงาน นายกิตติธัช ใจยั่งยืน
สถานประกอบการ ใจยั่งยืนฟาร์ม (ฟาร์มโคเนื้อ)
พนักงานที่ปรึกษา คุณจิราภรณ์ แสงทอง ตำแหน่ง ผู้จัดการฟาร์ม
คุณวิศรุต ใจยั่งยืน ตำแหน่ง ผู้จัดการฟาร์ม

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทียมพบ ก้านเหลือง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนังสือส่งรายงานการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

เรื่อง ส่งรายงานการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

เรียน อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา สาขาวิชาสัตวศาสตร์

ตามที่ ข้าพเจ้า นายกิตติธัช ใจยังยืน นักศึกษาสาขาวิชาสัตวศาสตร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ได้ปฏิบัติงานสหกิจระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม - 30 พฤศจิกายน 2565 ตำแหน่ง นักศึกษาฝึกงานสหกิจศึกษา ณ สถานประกอบการชื่อ ใจยังยืนฟาร์ม และได้รับมอบหมายจากพนักงานที่ปรึกษาสหกิจศึกษา ได้ศึกษาและจัดทำรายงานเรื่อง การศึกษาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี

บัดนี้ การปฏิบัติสหกิจศึกษาได้เสร็จสิ้นลงแล้ว จึงขอส่งรายงานการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาดังกล่าวมาพร้อมนี้ จำนวน 1 เล่ม เพื่อขอรับคำปรึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

กิตติธัช ใจยังยืน

(นายกิตติธัช ใจยังยืน)

นักศึกษาสหกิจศึกษา สาขาวิชาสัตวศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

ตามที่ข้าพเจ้า นายกิตติรัช ใจยั่งยืน ได้ปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ณ สถานประกอบการ ชื่อ ใจ ยั่งยืนฟาร์ม (ฟาร์มโคเนื้อ) ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม - 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 ทำให้ข้าพเจ้าได้รับความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน ได้ฝึกปฏิบัติงานจริงรวมถึงการใช้ชีวิตร่วมกับบุคลากรของฟาร์ม ได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการฟาร์มที่ดี สำหรับรายงานวิชาสหกิจศึกษาฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีจากความร่วมมือ และสนับสนุนจากหลายฝ่าย ดังนี้

1. คุณจิราภรณ์ แสงทอง ตำแหน่ง ผู้จัดการฟาร์ม
2. คุณวิศรุต ใจยั่งยืน ตำแหน่ง ผู้จัดการฟาร์ม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ปกครองที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดูตลอดจนส่งเสริมการศึกษา และให้กำลังใจเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษารายวิชาสหกิจศึกษาทุกท่านที่ให้คำแนะนำ รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ คอยติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานวิจัย และช่วยเหลือแก้ไขปัญหามากมาย ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานวิจัย อีกทั้งสละเวลาในการตรวจทาน ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง และให้ข้อคิดต่างๆ นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆ และบุคคลท่านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งไม่ได้กล่าวนาม และขอขอบคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่านที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงจนกระทั่งการทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่อง	การศึกษาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี
ผู้เขียน	นายกิตติธัช ใจยั่งยืน
สาขาวิชา	สัตวศาสตร์
ภาควิชา	เทคโนโลยีการเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ.ดร.เทียมพบ ก้านเหลือง

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี โดยมีการสำรวจข้อบกพร่องของตนเองแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young smart farmer) เพื่อทราบถึงข้อบกพร่องจากนั้นนำไปศึกษาและพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองในการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี มีดังนี้ 1) เกษตรกรรุ่นใหม่ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร ด้านมีการเชื่อมโยงเครือข่ายและเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น ด้านวิถีอาชีพ รัก และเข้าใจธรรมชาติ ขยัน อดทน ร่างกายแข็งแรง ด้านการสังเกต เมื่อเห็นความผิดปกติใดๆ จะได้ทำการรักษา หรือแก้ไขได้ และด้านการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 2) ด้านการพัฒนาความรู้ในการเป็นเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อที่ดี ได้แก่ ด้านโรค ด้านการผสมเทียม และด้านสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาการพัฒนาตนเองในครั้งนี้ พบว่าสถานะปัจจุบันที่ต้องปรับปรุงมี 2 ด้าน ดังนี้ 1) เกษตรกรรุ่นใหม่ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร ด้านมีการเชื่อมโยงเครือข่ายและเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น ด้านวิถีอาชีพ รัก และเข้าใจธรรมชาติ ขยัน อดทน ร่างกายแข็งแรง ด้านการสังเกต เมื่อเห็นความผิดปกติใดๆ จะได้ทำการรักษา หรือแก้ไขได้ 2) ด้านการพัฒนาความรู้ในการเป็นเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อที่ดี ได้แก่ ด้านโรคและด้านการผสมเทียม

คำสำคัญ: พัฒนาตนเอง, เตรียมความพร้อม, เกษตรกรรุ่นใหม่

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
1.3 ขอบเขตการศึกษา	1
1.4 ระยะเวลางานวิจัย	1
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1
1.6 รายละเอียดสถานประกอบการ	2
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 การเลี้ยงโคเนื้อในประเทศไทย	4
2.2 แนวคิดการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่	4
2.3 การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและอาชีพของเกษตรกรไทย	4
การพัฒนาตนเอง	5
กระบวนการการพัฒนาตนเอง	5
แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเกษตรกร	6
กระบวนการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร	7
แนวคิดเกษตรกรอัจฉริยะกับการพัฒนาเกษตรกร	7
การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่	8
2.4 ปัญหาการจัดการฟาร์มและเกษตรกรรุ่นใหม่	9
ปัญหาการวางแผนพัฒนาฟาร์ม	10
ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรรุ่นใหม่ในประเทศไทย	10
2.5 การจัดการฟาร์ม	10
วัตถุประสงค์ของการจัดการฟาร์ม	11
ความสำคัญของการจัดการฟาร์ม	11
ขั้นตอนในการจัดการฟาร์ม	11
2.6 การบันทึกกิจการฟาร์มและระบบบัญชีฟาร์ม	12
ประโยชน์ของการทำบัญชีฟาร์ม	12
ประเภทของการจดบันทึกกิจการฟาร์ม	13
การบันทึกข้อมูลในด้านการผลิต	14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การบันทึกรายรับและรายจ่าย	14
บทที่ 3 วิธีและขั้นตอนในการดำเนินงาน	15
3.1 แนวทางการศึกษา	15
3.2 ขั้นตอนการศึกษา	15
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	15
บทที่ 4 ผลการศึกษา	16
4.1 ผลการศึกษาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี	16
4.2 ผลของการศึกษาตนเองเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความรู้ในการเป็น เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อที่ดี	18
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา	19
บรรณานุกรม	20
ภาคผนวก	21

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

อุตสาหกรรมโคเนื้อเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญทางด้านการเกษตรของประเทศไทย ซึ่งพบว่าเกษตรกรไทยส่วนใหญ่ยังมีการใช้วิธีการเลี้ยงโคเนื้อแบบดั้งเดิม โดยไม่ได้มีการวางแผนหาช่องทางตลาดใหม่ๆ และปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีแนวโน้มจะเลิกเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เชิงลึกทางด้านการตลาด ประสิทธิภาพในด้านการจัดการฟาร์ม ความเข้าใจในหลักทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่เกษตรกรควรทราบซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาภายในทางฟาร์ม รวมไปถึงบัญชีฟาร์มและบัญชีต่างๆ ของฟาร์มที่ใช้รวบรวมข้อมูลเพื่อทราบถึงจุดอ่อนและปัญหาที่มีอยู่ของฟาร์ม เป็นเหตุให้การพัฒนาการเกษตรเพื่อผลิตและรายได้ของเกษตรกรเติบโตอย่างเชื่องช้า ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาและปรับปรุงรูปแบบการผลิต การจัดการฟาร์มเพื่อเพิ่มผลผลิต รายได้ และปรับปรุงการดำเนินธุรกิจฟาร์มให้ได้ผลดีเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการรวมทั้งใช้เป็นรากฐานในการวางแผนฟาร์มล่วงหน้า โดยมีแนวทางในการพัฒนาเกษตรกร เช่น การฝึกอบรม การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่าน Platform ต่างๆ อีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาและพัฒนาตนเองในการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ทำการศึกษาและพัฒนาตนเองโดยใช้เกณฑ์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ และรวมถึงการจัดการของฟาร์ม บัญชีฟาร์ม

1.4 ระยะเวลางานวิจัย

วันที่ 1 สิงหาคม ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 รายละเอียดสถานประกอบการ

ชื่อและสถานที่ตั้งของสถานประกอบการ

ใจยังยืนฟาร์มตั้งอยู่บ้านเลขที่ 380 หมู่ที่ 8 ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง 85110 พื้นที่ฟาร์มประมาณ 4 ไร่ ประกอบไปด้วย แปลงหญ้า 2 ไร่ และบ้านพักที่อยู่อาศัย 1 ไร่ และมีพื้นที่เลี้ยงโคในโรงเรือน 1 ไร่ โดยมีการแยกตามคอก ได้แก่ คอกโคขุน คอกโครุ่น คอกแม่พันธุ์ ซึ่งมีจำนวนโคทั้งหมด 15 ตัวได้แก่ คอกแม่พันธุ์จำนวน 9 ตัว โคขุนจำนวน 4 ตัว ลูกโคหย่านมจำนวน 1 ตัว ลูกโคจำนวน 1 ตัว

ตราสัญลักษณ์ฟาร์ม

งานที่ปฏิบัติตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงานสหกิจ

งานประจำเลี้ยงโคขุน

08.00 - 08.20 น. ทำความสะอาดในรางอาหาร และในบริเวณฟาร์ม

08.20 - 09.00 น. ให้ฟางหรือหญ้าโคขุน และเปลี่ยนน้ำ

09.00 - 10.00 น. ตรวจสอบสุขภาพโคขุน ตรวจสอบสภาพแวดล้อม ตรวจสอบอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมใช้งาน

10.00 - 11.00 น. ทำความสะอาดคอก

11.00 - 11.20 น. ทำความสะอาดอุปกรณ์ทำความสะอาดคอก

11.20 - 13.30 น. พักกลางวัน

13.30 - 15.00 น. ตัดหญ้าให้โคขุน

15.00 - 16.00 น. ผสมอาหารให้โคขุน

16.00 - 17.00 น. ให้อาหารโคขุน

17.00 - 17.30 น. ทำความสะอาดอ่างน้ำ และเปลี่ยนน้ำ

17.30 - 18.00 น. ตรวจสอบความเรียบร้อยของโค และโรงเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานประจำเลี้ยงโคแม่พันธุ์ โครุ่น และลูกโค

08.00 - 08.20 น. ทำความสะอาดในโรงอาหาร และในบริเวณฟาร์ม

08.20 - 09.00 น. ให้ฟางหรือหญ้าโคแม่พันธุ์ โครุ่น และลูกโค และเปลี่ยนน้ำ

09.00 - 10.00 น. ตรวจสอบสุขภาพโคแม่พันธุ์ ตรวจสอบการเป็นสัด ตรวจสอบสุขภาพลูกโค

10.00 - 11.00 น. ทำความสะอาดคอก

11.00 - 11.20 น. ทำความสะอาดอุปกรณ์ทำความสะอาดคอก

11.20 - 13.30 น. พักกลางวัน

13.30 - 15.00 น. ตัดหญ้าให้โค

15.00 - 16.00 น. ผสมอาหารให้โค

16.00 - 17.00 น. ให้อาหารโคแม่พันธุ์ โครุ่น และลูกโค

17.00 - 17.30 น. ทำความสะอาดอ่างน้ำ และเปลี่ยนน้ำ

17.30 - 18.00 น. ตรวจสอบความเรียบร้อยของโค และโรงเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การเลี้ยงโคเนื้อในประเทศไทย

การเลี้ยงโคเนื้อในประเทศไทย เป็นอีกอาชีพทางการเกษตรที่สำคัญ เกษตรกรไทยมีการเลี้ยงเพื่อใช้แรงงานทำการเกษตรและจำหน่ายเป็นโคมีชีวิต ในปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็นการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายเนื้อโค เนื่องจากมีประชากรมีอัตราการเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ส่งผลให้ความต้องการของผู้บริโภคมีการบริโภคเนื้อเพิ่มขึ้น มีลักษณะการเลี้ยงโคครั้งละหลายๆ ตัว และเป็นรูปแบบของฟาร์มมากขึ้น ซึ่งขณะเดียวกันทางรัฐได้มีการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ และเป็นโครงการหนึ่งในแผนปรับโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตร

2.2 แนวคิดการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่

เป็นอีกแนวทางในการพัฒนาด้านเกษตรกรรม ซึ่งมีทิศทางแนวโน้มที่ดีขึ้น เป็นการเตรียมพร้อมเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เท่าทันท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับภาคเกษตรในอนาคต สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีการเป็นที่พึ่งแก่กันในเกษตรกร (ชมพูนุท และคณะ, 2565)

2.3 การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและอาชีพของเกษตรกรไทย

สำหรับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองของเกษตรกรไทยนั้น มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถได้อธิบาย ดังนี้

1. การมีทัศนคติบวกต่ออาชีพ รักในอาชีพเกษตรกร เป็นอาชีพที่สำคัญที่เลี้ยงปากท้องของครอบครัวตนเองและคนในไทยทั่วประเทศ การทำอาชีพด้านการเกษตรทำให้พออยู่พอกิน เลี้ยงครอบครัวได้ ซึ่งการเกษตรจะเป็นอาชีพที่ยั่งยืนได้จะต้องทำจนครบกระบวนการตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ
2. มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ซื่อสัตย์ อดทน มนุษย์สัมพันธ์ดี กล้าและยอมรับความเปลี่ยนแปลง มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถบริหารและมีการจัดการ
3. เกษตรกรมีการเรียนรู้อยู่เสมอ โดยการเรียนรู้จากการสังเกต ประสบการณ์ เพื่อแก้ปัญหาที่พบได้จากการทำงานเพื่อพัฒนาอาชีพของตนเอง

การพัฒนาตนเอง

เป็นการฝึกฝนตนเองเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ หรือศักยภาพของบุคคลให้เกิดประสบการณ์ความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อช่วยให้เป็นบุคคลสามารถพัฒนาตนเองทุกประเภท โดยสามารถพัฒนาทักษะของตนเองตามความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งการพัฒนาตนเองจะมีส่งผลต่อการหน้าที่ของงานในส่วนของความรับผิดชอบของตน รวมถึงการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาวิชาชีพนั้นๆ

กระบวนการการพัฒนาตนเอง

เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองในทิศทางที่ดีขึ้น โดยมีขั้นตอนการพัฒนาตนเองมีแนวคิดทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ความสนใจในการพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งควรเริ่มจากความต้องการเรียนรู้งานของตัวบุคคล และความต้องการเข้าใจลักษณะของงานในตำแหน่งงานขององค์กร
2. การวินิจฉัยตนเอง การสำรวจวิเคราะห์ตนเองเพื่อทราบจุดแข็งจุดอ่อนของตนเอง และนำจุดอ่อนมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น
3. การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดเป้าหมายให้กับตนเองหลังจากการวิเคราะห์ตนเองแล้ว โดยให้สอดคล้องกับจุดแข็งและจุดอ่อน
4. การกำหนดวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งต้องมีการศึกษาแสวงหาความรู้ค้นหาแหล่งเรียนรู้แหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และมีการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมประสบการณ์
5. การหาผู้สนับสนุนและช่วยเหลือ เพื่อให้การพัฒนาของตนเองเกิดความประสบความสำเร็จ ตัวอย่าง
6. มีความพยายาม ความอดทน และความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้ ผู้พัฒนาตนเองต้องมีความมุ่งมั่น ความพยายาม และต้องใช้เวลาให้คุ้มค่า โดยมีการควบคุมตนเองเพื่อให้การพัฒนาตนเองนั้นประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย
7. การประเมินตนเองหลังจากการพัฒนา เพื่อประเมินว่าตนเองสามารถศึกษาและพัฒนา ศักยภาพได้ตามผลที่กำหนดไว้หรือไม่

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเกษตรกร

การเรียนรู้ของเกษตรกรมีวิธีการที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นตามเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไปโดยรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential learning) การเรียนรู้จากประสบการณ์ มีการกำหนดคุณลักษณะไว้ดังนี้
  - การเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนและกระบวนการ (Process)
  - มีการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
  - กระบวนการเรียนรู้ต้องการให้เกิดทักษะในการพัฒนาและมีการปรับเปลี่ยนความรู้เดิมที่ขัดแย้งกับประสบการณ์ใหม่
  - การเรียนรู้โดยการปรับเปลี่ยนทัศนคติความคิดให้ทันต่อโลกในปัจจุบัน
  - การเรียนรู้เป็นผลของการกระทำซึ่งกันและกันระหว่างตัวบุคคลกับสภาพแวดล้อม
  - การเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ใหม่ๆ
2. การเรียนรู้จากการชี้นำตนเอง (Self-directed leaning) เป็นการชี้นำตนเอง มนุษย์สามารถเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้จึงเกิดขึ้นตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถเรียนรู้ทั้งได้ในด้านการศึกษาหรือกิจกรรมเรียนรู้โดยตรง ทั้งนี้เพราะสภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การเรียนรู้ของมนุษย์จึงสิ่งจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้
3. แนวคิดการเรียนรู้คิดเป็นกระบวนการสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ โดยแสวงหาข้อมูลของตนเอง สภาพแวดล้อมในชุมชน และข้อมูลทางวิชาการ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตัดสินใจอย่างเหมาะสม
  - การคิดเป็น สังคมมีเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และตลอดเวลา
  - ความสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยมีข้อมูล ทักษะ และประสบการณ์มาใช้ประกอบการตัดสินใจ
  - การตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างไตร่ตรอง รอบคอบ และเหมาะสม ส่งผลให้เกิดผลที่มีความพอใจในการตัดสินใจและควรมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจในแต่ละครั้ง
  - สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นการคิดวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตัดสินใจจะต้องเปลี่ยนแปลง พัฒนา และปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระบวนการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร

1. การเรียนรู้ตนเอง ถือเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อศึกษาตนเองในด้านต่างๆ เช่น การทำบันทึกรายรับรายจ่าย เพื่อทราบถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตของตนเองและครอบครัว
2. การเรียนรู้ปัญหาของตนเอง เพื่อทราบ เข้าใจ และพัฒนาความสามารถในการจัดการต่อปัญหานั้นๆ โดยสามารถพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาของกันและกันเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหา
3. การเรียนรู้ เพื่อศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ภายในท้องถิ่น เช่น ที่ดิน พันธุ์สัตว์ แหล่งน้ำ ป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งภูมิปัญญาและประสบการณ์ ซึ่งการเรียนรู้และศึกษาคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ภายในท้องถิ่น รู้จักพัฒนา และรู้จักจัดการทรัพยากร

แนวคิดเกษตรกรอัจฉริยะกับการพัฒนาเกษตรกร

กำหนดให้มีการพัฒนาเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart farmer) โดยพัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้เพื่อใช้วางแผน รวมทั้งมีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตสินค้าทางการเกษตรที่มีคุณภาพสูง และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ไม่กระทบสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการพัฒนาเกษตรกรมืออาชีพนำไปสู่การพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาการเกษตร คือ

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร
2. การพัฒนากาผลผลิตสินค้าทางการเกษตร และความยั่งยืนด้านอาหาร
3. การพัฒนาทรัพยากรทางการเกษตรให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

ทั้งนี้ได้กำหนดกระบวนการแผนการปฏิบัติเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะนำแผนพัฒนาการเกษตรของประเทศไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการพัฒนากลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะ เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถพึ่งพาตนเอง และสามารถรับความเสี่ยงด้านการตลาด และมีการกระจายรายได้ ดังนี้

1. เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ในอาชีพ
2. เกษตรกรมีความคิดในการจัดการ การวางแผน เพื่อเตรียมพร้อมการผลิตให้สอดคล้องต่อความต้องการของประชากรในปัจจุบัน
3. เกษตรกรมีความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
4. เกษตรกรสามารถแก้ปัญหาได้ โดยการวิเคราะห์ข้อมูล และปัจจัยอื่นๆ ในการตัดสินใจ และรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร (อมรพิมล, 2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี

ประกอบด้วยกระบวนการหลัก ดังนี้

1. การปรับกระบวนการทัศน์และจัดทำแผนพัฒนาตนเอง เป็นการปรับกระบวนการทัศน์ของเกษตรกรรุ่นใหม่และสร้างแรงจูงใจด้านการเกษตร โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรมีทักษะความรู้ด้านการเกษตรทดแทนเกษตรกรรุ่นเก่า และใช้ระบบแนวคิดแบบใหม่ในการปฏิบัติกิจกรรมการเกษตรในเชิงธุรกิจเกษตรตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ดังนี้

- แผนที่กิจกรรม ใช้ในการวิเคราะห์ตนเอง เพื่อค้นหาความต้องการด้านเทคโนโลยี รวมถึงเป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายทางการตลาด

- แผนการผลิตรายบุคคล (Individual farm production plan - IFPP) คือ แผนธุรกิจเกษตรที่มีขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมการเกษตรของตนเอง เพื่อทราบว่าผลผลิตสินค้าทางการเกษตรชนิดใด มีขั้นตอนอย่างไร ต้องใช้ปัจจัยการผลิตอะไร ใช้งบประมาณเท่าไรที่สามารถผลิตสินค้าที่พร้อมออกสู่ตลาด รวมทั้งช่องทางทางการตลาด และการจัดการความเสี่ยง

- แผนธุรกิจเกษตร เป็นการใช้เครื่องมือสำหรับเขียนแผนโครงการฉบับย่อที่เหมาะสมสำหรับโครงการใหม่ ทำให้มองเห็นภาพรวมได้อย่างรวดเร็ว โดยลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกเพื่อให้สามารถทำผลิตภัณฑ์และบริการได้ตรงกับความต้องการ โดยเหมาะสมกับช่วงเวลาและสถานการณ์ในปัจจุบันที่

2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- เรียนรู้ระหว่างเกษตรกรรุ่นใหม่กับพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของบุคคลต้นแบบ

- เรียนรู้จากการลงมือฝึกปฏิบัติจริง

- เรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์

- เรียนรู้ร่วมกันเป็นเครือข่าย

- เรียนรู้กับหน่วยงานวิชาการเฉพาะด้าน

3. การเชื่อมโยงเครือข่าย เป็นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และเชื่อมโยงทั้งองค์ความรู้ทางการเกษตร ตั้งแต่ขั้นตอนในการผลิตไปจนออกสู่ตลาดเพื่อรวมกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ แล้วนำไปสู่การเป็นผู้นำทางด้านการเกษตรในอนาคต สร้างความเข้มแข็งการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรรุ่นใหม่

4. การประเมินหลังจากกระบวนการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ จะได้รับการประเมินคุณสมบัติเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดีประกอบด้วยมีความรู้ ความสามารถ และการบริหารจัดการ มีความตระหนักถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม (อิรดา, 2561)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 ปัญหาการจัดการฟาร์มและเกษตรกรรุ่นใหม่

ลักษณะการทำฟาร์มในประเทศไทยยังไม่พัฒนาได้เท่าที่ควร เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่าสาขาการผลิตอื่นๆ เนื่องจากสาเหตุหลายประการโดยพิจารณาเฉพาะปัญหาด้านการจัดการฟาร์มเท่านั้น ซึ่งประมวลได้ดังนี้

1. ฟาร์มส่วนมากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ที่ใช้ทางการเกษตรที่อย่างจำกัด แต่ประชากรเพิ่มขึ้นตลอดเวลา โดยพบว่าฟาร์มมีขนาดเล็ก แรงงานที่เหลือจากการทำฟาร์มจึงมีจำนวนมาก จึงเกิดการใช้แรงงานไม่เต็มที่ มีอุปสรรคต่อการใช้เครื่องจักรเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

2. ฟาร์มกับที่พักอาศัยอยู่ร่วมกัน ค่าใช้จ่ายและรายได้ต่างๆ ทั้งของฟาร์มและบ้านอยู่ร่วมกัน เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าน้ำมัน ทำให้ไม่สามารถวัดผลตอบแทนจากการทำฟาร์มได้ การตัดสินใจเพื่อขยายการผลิต เช่น การซื้อเครื่องจักร เครื่องมือต่างๆ หรือการลดการผลิตบางชนิดลงจึงทำได้ยาก เพราะไม่มีข้อมูลเฉพาะจากฟาร์มที่แท้จริง

3. ยังขาดเงินทุนที่ใช้ในการผลิตทางการเกษตรต่างกับการค้า และอุตสาหกรรมที่สามารถระดมทุนได้ง่าย หรือกู้เงิน ทั้งนี้ลักษณะงานทางการเกษตรยังมีความเสี่ยงกับสถานการณ์หลายอย่าง เช่น ภูมิอากาศ ตลาด ราคาของผลผลิต จึงไม่ค่อยมีใครต้องการให้เงินกู้ แม้ปัจจุบันทางภาครัฐจะมีการสนับสนุนทางการเกษตร แต่ก็ยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการของเกษตรกรได้เท่าที่ควร

4. การทำงานไม่เต็มที่ เช่น การที่ฟาร์มมีขนาดเล็ก แต่มีแรงงานในครอบครัวมาก การทำการผลิตเฉพาะฤดูกาล เมื่อหมดฤดูการผลิตก็เกิดการว่างงานขึ้นได้มีประมาณว่าปีหนึ่งๆ การทำงานไม่เต็มที่นี้เป็นสาเหตุที่ทำให้รายได้ของเกษตรกรต่ำ ซึ่งถ้าสามารถนำแรงงานทางการเกษตรที่ยังว่างเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมก็จะช่วยเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรมได้อย่างมากมาย

5. การยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ช้า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงการผลิตไปจากเดิมมากนักเนื่องจากเกษตรกรยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งพบว่ามีอีกทางเลือกหนึ่งคือการสาธิตให้เกษตรกรเห็นว่าเมื่อใช้เทคโนโลยีชนิดนั้นแล้วจะได้รับผลตอบแทนที่ดีกว่าเดิม และสามารถนำไปมาปรับใช้ได้

6. การขาดปัจจัยในการผลิต บางกรณีเกษตรกรต้องการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับใช้ภายในฟาร์ม แต่ไม่สามารถหาปัจจัยการผลิตชนิดนั้นๆ ได้ เช่น เครื่องมือบางชนิดมีขายเฉพาะในต่างประเทศ อุตสาหกรรมภายในประเทศก็มีกำลังการผลิตอย่าง ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงการผลิตเพื่อใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ของเกษตรกรจึงถูกจำกัดไปด้วย

7. ขาดความสามารถในการจัดการปัญหา เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีระดับการศึกษาน้อย การให้การศึกษาแก่เกษตรกรเป็นสิ่งจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาได้ แม้จะต้องเสียค่าใช้จ่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาการวางแผนพัฒนาฟาร์ม

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกกิจกรรมภายในฟาร์มและการลงบัญชีฟาร์ม มักจะอาศัยการจำ ประสบการณ์ที่ผ่านมา และตัดสินใจในการผลิตสัตว์ในแต่ละครั้ง ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการวางแผนดำเนินธุรกิจฟาร์มได้ ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จได้เท่าที่ควร ดังนั้นการที่จะช่วยให้เกษตรกรที่มีข้อมูลเพียงพอนั้น เกษตรกรควรมีการจดบันทึกลงบัญชีและรายละเอียดของกิจการฟาร์มต่างๆ เช่น รายรับ รายจ่าย พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต การใช้แรงงานในการผลิตสัตว์ ตลอดจนทรัพย์สิน และหนี้สินของฟาร์ม เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรรุ่นใหม่ในประเทศไทย

1. ด้านบุคคล เกษตรกรรุ่นใหม่บางส่วนยังขาดทักษะทางด้านการผลิตและด้านการตลาด ขาดความมุ่งมั่นและตั้งใจในการทำการเกษตร ขาดการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างเกษตรกรรุ่นใหม่ ส่งผลทำให้ไม่มีพลังในการจัดการผลผลิต
2. ด้านที่ดิน พบว่ายังคงมีปัญหาด้านจำนวนพื้นที่รองรับอย่างจำกัด และสภาพที่ดินที่ไม่เหมาะสมในการทำการเกษตร เช่น มีสภาพลาดชัน มีน้ำท่วมขัง รวมถึงยังมีการพัฒนาที่ไม่ครอบคลุม เช่น น้ำ และถนน ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้น
3. ด้านการตลาด พบว่ายังไม่มีตลาดรองรับผลผลิตจากฟาร์มที่แน่นอน โดยเกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายกันในชุมชน หรือในบางพื้นที่มีพ่อค้ารับซื้อซึ่งมักโดนกดราคา
4. ด้านนโยบาย ภาครัฐไม่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกร ให้เกษตรกรรุ่นใหม่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา เนื่องจากเกษตรกรรุ่นใหม่มีความหลากหลายซึ่งมีคุณลักษณะและความต้องการการสนับสนุนแตกต่างกัน (สำนักวิชาการและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562)

2.5 การจัดการฟาร์ม

การนำความรู้ต่างๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนการทำงานภายในฟาร์ม ทั้งนี้เพื่อให้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลที่ดี และเกิดผลกำไรแก่ฟาร์มในที่สุด เพราะจากการที่ฟาร์มมีปัจจัยการผลิตต่างๆ อยู่อย่างจำกัด เช่น มีที่ดินจำกัด มีแรงงานจำกัด มีเงินทุน เครื่องจักร เครื่องมือ ตลอดจนปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่ใช้ในกิจการปศุสัตว์ เจ้าของฟาร์มจึงต้องมีการตัดสินใจที่จะเลือกใช้ปัจจัยการผลิตอันจำกัดนี้ในทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง เพื่อให้ได้ตามเป้าหมายของตนที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการจัดการฟาร์ม

1. เพื่อผลผลิตสูงสุด การนำความรู้ต่างๆ ทั้งทางด้านเกษตร การจัดการ หรือเศรษฐศาสตร์ และเทคโนโลยีอื่นๆ มาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสามารถบรรลุเป้าหมายได้สูงสุดเท่าที่ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่จำกัดนั้นจะเอื้ออำนวยได้ เป็นการใช้อย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. เพื่อต้องการกำไรสูงสุด สิ่งสำคัญที่สุดเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด ซึ่งหากมีการจัดการที่ดีจะก่อให้เกิดกำไรสูงสุดได้ เพราะกำไรนั้นเกิดจากการจัดการกับทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อต้องการปริมาณขายสูงสุด การมียอดขายสูงเกิดจากการบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะเรื่องด้านการตลาด ซึ่งพบว่าสิ่งเหล่านี้มีผลต่อปริมาณการขายหรือยอดขายทั้งสิ้น
4. เพื่อลดความเสี่ยง วัตถุประสงค์ของการบริหารการจัดการนั้นเพื่อลดความเสี่ยงภัย โดยมีการวางแผน การจัดงบประมาณ มีการศึกษากิจการทางการเกษตร ปัญหาและอุปสรรคในด้านต่างๆ เพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้น
5. เพื่อยกระดับอาชีพของเกษตรกรให้ เพื่อยกระดับชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น เนื่องมาจากการนำเอาความรู้ในด้านต่างๆ มาเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีการทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถจัดการธุรกิจตนเองได้อย่างยั่งยืน มั่นคง ไม่ถูกเอาเปรียบ

ความสำคัญของการจัดการฟาร์ม

การจัดการฟาร์มมีความสำคัญต่อเกษตรกร การจัดการฟาร์มสามารถช่วยให้เกษตรกรได้ทราบถึงวิธีการจัดการที่เข้ามาช่วยในการทำฟาร์ม สามารถวางแผนการทำงานว่าจะปลูกพืชเลี้ยงสัตว์อะไรบ้างจึงจะเหมาะสม และการใช้อย่างจำกัดให้เกิดกำไรสูงสุด

ขั้นตอนในการจัดการฟาร์ม

1. การวางแผนและการจัดการของฟาร์ม หากเปรียบเทียบกระบวนการจัดการ ขั้นตอนนี้คือการวางแผนนั่นเอง ซึ่งมีดังต่อไปนี้
  - การวางแผน
  - การวางระบบเพื่อการเพาะปลูก
  - การเลือกชนิดของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์
  - การวางแผนการก่อสร้างโรงเรือนและสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ภายในฟาร์ม
  - การเลือกใช้ทรัพยากร
  - การเลือกซื้อปัจจัยการผลิต
  - การวางแผนเพื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกิจอื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การดำเนินงานภายในฟาร์ม

- การผลิต
- การแปรรูปผลผลิต
- การเก็บรักษา
- การจำหน่าย
- การทำบัญชี
- การเก็บข้อมูล
- การประเมินผล

3. การประเมินผล มีเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล คือ งบดุล และการพิจารณาจากส่วนทางการเงิน งบดุล จะแสดงถึงฐานะทางการเงิน ทรัพย์สินที่กองเงยขึ้นในแต่ละปี รวมทั้งทราบถึงที่มาของทรัพย์สินว่าเกิดจากผลกำไรหรือเกิดจากหนี้สิน ผลจากการประเมินผลการทำงานในแต่ละปี จะทำให้เกษตรกรหรือเจ้าของธุรกิจฟาร์ม ทราบว่าจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาในส่วนใด

2.6 การบันทึกกิจการฟาร์มและระบบบัญชีฟาร์ม

ประโยชน์ของการทำบัญชีฟาร์ม

1. การจดบันทึกและการทำบัญชีฟาร์มให้ประโยชน์

- การจดบันทึกทางการเงินต่างๆ ไว้ช่วยป้องกันการเกิดความผิดพลาด ทำให้รู้เงินสดที่เหลืออยู่ว่าเป็นเงินเท่าไร แล้วใช้จ่ายเป็นเงินอะไรบ้าง ข้อมูลที่จดไว้นั้นสามารถช่วยเตือนตัวเองให้รู้จักใช้เงิน เลิกกับรายจ่ายไร้ประโยชน์
- ช่วยให้เกษตรกรทราบผลกำไรหรือขาดทุน สามารถรู้ว่ากิจกรรมที่ทำไปนั้นมีกำไรหรือขาดทุน โดยอาศัยการจดค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อทราบผลว่าได้กำไรหรือขาดทุนและมีสาเหตุจากด้านใด
  - ใช้เป็นข้อมูลยืนยันรายการของรายรับรายจ่ายต่างๆ สามารถใช้เป็นหลักฐานยืนยัน
  - ทำให้เกษตรกรทราบรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินต่างๆ ที่มีอยู่และให้ข้อมูลแก่เกษตรกร เพื่อทำการตัดสินใจวางแผนและงบประมาณการดำเนินงานในปีต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเภทของการจัดบันทึกกิจการฟาร์ม

1. การจัดบันทึกรายการหนี้สินและทรัพย์สิน การกำหนดบันทึกทรัพย์สินฟาร์มนั้นอาจทำได้

2 ประเภท คือ

- การกำหนดโดยการพิจารณาช่วงปีดำเนินการผลิต
- การกำหนดโดยการพิจารณาความสะดวกของเกษตรกรผู้บันทึกเป็นสำคัญ

รายละเอียดในการบันทึกทรัพย์สินฟาร์มอาจแยกออกได้เป็น 6 กลุ่ม คือ

1. ที่ดิน การบันทึกทรัพย์สินที่ดินจะแบ่งที่ดินฟาร์มออกเป็นแปลงย่อยตามลักษณะของพื้นที่ และการใช้ที่ดินลักษณะการถือครอง โดยกำหนดมูลค่าของดินแต่ละแปลงตามราคาการซื้อ และการขายแต่ละปีของท้องถิ่นในช่วงปีดำเนินการ

2. โรงเรือน สิ่งก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องจักรในการเกษตร หรือทรัพย์สินถาวร ควรจัดบันทึกมูลค่าในปีที่ซื้อหรือสร้าง เพราะทรัพย์สินดังกล่าวจะมีอายุการใช้งานในช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วหมดสภาพไม่สามารถนำมาใช้งานได้อีก จึงต้องคิดค่าเสื่อมหรือสึกหรอระหว่างปี

3. จำนวนและมูลค่าพืช เป็นการบันทึกทรัพย์สินที่เกี่ยวกับพืช ซึ่งได้แก่ จำนวนและมูลค่าของพืช การบันทึกรายละเอียดที่ควรมีในการบันทึกเกี่ยวกับพืช

4. จำนวนและมูลค่าสัตว์การบันทึกทรัพย์สินเกี่ยวกับสัตว์และผลิตผลจากสัตว์ ควรบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับสัตว์และผลิตผลไว้ให้ชัดเจน เช่น โคเนื้อ โคงาน สุกรแม่พันธุ์ สุกรขุน ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ฯลฯ เพื่อจะได้ประเมินมูลค่าได้เหมาะสมยิ่งขึ้น การบันทึกจำนวนและน้ำหนักของสัตว์ ควรจะได้บันทึกให้ถี่ถ้วน

5. อาหารสัตว์และปัจจัยคงเหลือ เป็นการบันทึกจำนวนและมูลค่าของอาหารสัตว์ รวมถึงปัจจัยการผลิตอื่นๆ เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชที่คงเหลืออยู่ในวันจัดบันทึก เพื่อขจัดปัญหา

6. การบันทึกรายการเจ้าหนี้ลูกหนี้การวิเคราะห์ทางการเงินของเกษตรกร ได้แก่ การบันทึกเกี่ยวกับเจ้าหนี้ ลูกหนี้ ตลอดจนเงินสดในมือ และในธนาคารที่มีอยู่ในวันที่ทำการสำรวจและบันทึก เนื่องจากเกษตรกรบางรายอาจมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งสินเชื่อต่างๆ หรือเพื่อนบ้านเพื่อนำไปซื้อปัจจัยการผลิต และในบางกรณีอาจมีลูกหนี้มาขอกู้ยืมเงิน จึงควรมีการจดบันทึกรายละเอียดไว้ให้ชัดเจน

การบันทึกข้อมูลในด้านการผลิต

1. การบันทึกการผลิตพืช เป็นการบันทึกข้อมูลในการผลิตพืชต่างๆ รวมทั้งการสรุปการผลิตพืชทั้งหมดภายในฟาร์ม เพื่อทราบรายได้ทั้งหมดจากการผลิต

2. การบันทึกการผลิตสัตว์ โดยเฉพาะอาจจำเป็นต้องมีรายละเอียดของการบันทึกมากกว่าฟาร์มที่มีการปลูกพืชเป็นหลัก และมีการเลี้ยงสัตว์ไม่มากนัก นอกจากนี้การบันทึกบางอย่างอาจจำเป็นสำหรับฟาร์มบางขนาดหรือบางประเภท

3. การบันทึกการใช้แรงงาน จะทำให้เกษตรกรได้ทราบถึงการใช้แรงงานในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดในแต่ละช่วง เพื่อที่จะได้ใช้ในการวางแผนได้อย่างเหมาะสม และเพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนแรงงานในบางช่วงของการผลิตได้ การบันทึกการใช้แรงงานอาจจะแยกเป็นบันทึกการใช้แรงงานเกี่ยวกับพืช บันทึกการใช้แรงงานเกี่ยวกับสัตว์ซึ่งรวมถึงแรงงานประเภทต่างๆ คือ คน สัตว์ และเครื่องจักรด้วย

การบันทึกรายรับและรายจ่าย

การบันทึกรายรับและรายจ่ายของฟาร์ม การบันทึกรายรับและรายจ่ายของฟาร์มมีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่ในการกำหนดรายได้รายจ่าย และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำแผนและงบประมาณฟาร์มด้วย ประเภทของการบันทึกรายรับและรายจ่ายแยกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. บันทึกรายรับและรายจ่ายจากพืช
2. บันทึกรายรับรายจ่ายจากสัตว์
3. บันทึกรายรับและรายจ่ายจากผลิตภัณฑ์สัตว์
4. บันทึกรายรับและรายจ่าย จากรายการเบ็ดเตล็ด

รูปแบบของการบันทึกรายรับและรายจ่ายของฟาร์มมักลักษณะเดียวกัน ประกอบด้วย ช่วงรายการ วันเดือนปี ปริมาณ ราคาต่อหน่วย และมูลค่าการบันทึกรายรับและรายจ่ายของฟาร์ม อาจจะแยกประเภทตามชนิดของกิจกรรมหรือจะบันทึกคละกันไปหลายๆ กิจกรรม แต่เมื่อถึงสิ้นปีหรือรอบการผลิตจะต้องจัดทำสรุปงบรายได้และรายจ่ายของฟาร์มเป็นภาพรวม (วิไลวัลย์, 2562)

บทที่ 3 วิธีและขั้นตอนในการดำเนินงาน

3.1 แนวทางการศึกษา

ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานเกษตรกรรมใหม่ที่ดีจากนั้นนำมาประเมินตนเองเพื่อวิเคราะห์ปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาตนเอง และปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้เป็นเกษตรกรรมใหม่ที่ดี

3.2 ขั้นตอนการศึกษา

1. ประเมินตนเอง
2. เก็บข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาตนเอง
3. รวบรวมและเรียบเรียงแนวทางในการพัฒนาตนเอง
4. สรุปผลการศึกษา

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการพัฒนาตนเองให้เป็นเกษตรกรรมใหม่ที่ดีและสรุปผลการศึกษา

บทที่ 4 ผลการศึกษา

4.1 ผลการศึกษาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี ตารางที่ 4.1 แนวทางการแก้ไขและปรับปรุงตนเองสู่เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี

คุณสมบัติของการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี	ตนเอง	ปัญหา	ข้อแก้ไขและปรับปรุง
1. มีการบริหารจัดการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร	ผมได้มีการใช้เทคโนโลยีมาใช้บ้างเพื่ออำนวยความสะดวก เช่น การใช้แอปพลิเคชัน Zyan woa เพื่อใช้บันทึกประวัติโค ข้อมูลประวัติพ่อแม่พันธุ์ ข้อมูลการผสมพันธุ์ อีกทั้งยังใช้ในการหาข้อมูลส่วนผสมในอาหารโคที่ให้ประสิทธิภาพผลผลิตที่ดีกว่าอีกด้วย	แอปพลิเคชัน Zyan woa ยังไม่สามารถแจ้งเตือนวันในการผสม วันกลับสัดของแม่โคภายในฟาร์มได้ และในปัจจุบันแอปพลิเคชัน Zyan woa ได้ปิดการใช้งานลงไปแล้ว	หาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สามารถให้ประโยชน์กับฟาร์มได้อย่างครอบคลุม มีการแจ้งเตือนเกี่ยวกับตารางกิจกรรมต่างๆ ภายในฟาร์มได้อย่างเสถียร
2. เกษตรกรมีการเชื่อมโยง เครือข่าย และเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น	ด้านเครือข่ายทางฟาร์มของผมเข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการโคเนื้อและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการเลี้ยงอาหารและตลาดซื้อขายด้านการเป็นผู้นำการเกษตรนั้น ส่วนตัวคิดว่ายังไม่มีความรู้และความสามารถที่มากเพียงพอจนเป็นผู้นำได้ แต่สามารถแบ่งปันข้อมูลที่ผมศึกษาและประสบการณ์ให้เกษตรกรและคนทั่วไปที่ต้องการรู้และทำความเข้าใจในสิ่งที่ผมมีความรู้	ในเครือข่ายที่ผมได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก มีตลาดการซื้อขายโคที่ไม่กว้างขวางเพียงพอสำหรับสมาชิกในโครงการความรู้ในการที่จะเป็นผู้นำทางการเกษตรไม่มากเพียงพอ	ผมได้สร้างปฏิสัมพันธ์กับพ่อค้าคนกลางเพิ่มมากขึ้น รวมถึงผมได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสหกรณ์โคเนื้อต่างๆ เพื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิก ผมตั้งใจศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมขึ้นไปอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านมาตรฐานฟาร์ม ข้อมูลที่ถูกต้องในการเลี้ยงโคเนื้อ รวมถึงข้อมูลโรคระบาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คุณสมบัติของการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี	ตนเอง	ปัญหา	ข้อแก้ไขและปรับปรุง
3. มีใจรักในวิถีอาชีพ รักและเข้าใจธรรมชาติ ชยันอดทน ร่างกายแข็งแรง	ผมคิดว่ามีใจรักในการทำ การเกษตร ใน การทำฟาร์มโคเนื้อ เพราะเวลาทำงานผมรู้สึกดี ที่ได้พัฒนาให้ฟาร์มดีขึ้นและได้มาตรฐาน ขึ้นไป และก็มีความเข้าใจในการเลี้ยงโคเนื้อในระดับหนึ่ง แต่ข้อเสียก็คือ ในเรื่องชยันอาจจะไม่มากพอ ไม่มี ความอดทนในการทำงานที่หนัก	ด้านชยันที่ยังไม่มาพอกควร	วางแผนจัดตารางกิจวัตรที่ต้องทำในแต่ละวัน โดยวิธีการจดบันทึก ทบทวนตัวเองว่าต้องชยัน เพราะชยันไปก็ ได้ผล ประโยชน์กับตัวเอง ผิดให้เป็นนิสัย
4. ช่างสังเกต เมื่อเห็นความผิดปกติใดๆ จะได้ทำการรักษาหรือแก้ไขได้	ผมคิดว่าผมมีความสามารถในการสังเกต เพราะการสังเกตเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้นๆ ใน การเลี้ยงโคเนื้อ ทั้งการสังเกตการเป็นสัตว์ของแม่พันธุ์ อาการพร้อมผสม อาการป่วย และการเป็นโรคระบาดต่างๆ รวมทั้งไปถึงในเรื่องอาหารของโคอีกด้วย เพราะถ้าเราสังเกตและเรียนรู้ทั้งหมดเราก็จะรักษาและแก้ไขได้ตั้งแต่เหตุการณ์ยังไม่รุนแรง	บางครั้งในการสังเกต อาจจะผิดพลาด เช่น การดูไม่รอบคอบพอกควร ยังมี ประสบการณ์ไม่เพียงพอ	การทำเครื่องหมาย หรือ แบ่งแยกว่า สัตว์ตัวใด ได้รับการตรวจอย่างถี่ถ้วน สังเกตสัตว์ทุกตัวอย่างละเอียดกว่านี้ เพื่อจะได้รู้ความเป็นไปของสัตว์อย่างถูกต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ผลของการศึกษาตนเองเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความรู้ในการเป็นเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อที่ดี

ตารางที่ 4.2 แนวทางการพัฒนาความรู้ในการเป็นเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อที่ดี

คุณสมบัติของการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี	ตนเอง	ปัญหา	ข้อแก้ไขและปรับปรุง
1. ด้านโรค	ในความรู้ด้านโรคนั้นผมคิดว่าความรู้ของผมมันอยู่ในระดับที่พื้นฐาน ทั้งโรคทั่วไป และโรคระบาดในแต่ละช่วงนั้น และสิ่งที่สำคัญคือการรักษาได้ทันเวลาโดยใช้ความรู้ เรื่องยาทั้งภายนอกและภายใน อีกทั้งยังรวมถึงความรู้ด้านวัคซีนป้องกัน และยังต้องมีความรู้เรื่องในการป้องกันโรคระบาดต่างๆ แต่ก็ได้ไม่มีความเชี่ยวชาญที่ลึกซึ้งมากพอขนาดนั้น	ความรู้ในด้านยาและการใช้ยา รวมไปถึงความรู้ด้านวัคซีนป้องกันโรคที่ไม่มากพอ	ผมค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมตลอดทุกครั้งที่มีโอกาส เช่น การเข้าอบรม การเป็นเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อต่างๆ อีกทั้งยังหาข้อมูลด้านโรค การรักษา และการป้องกันโรคระบาดต่างๆ นอกจากศึกษาข้อมูลการใช้ยาปฏิชีวนะ ผมยังศึกษาข้อมูลของสมุนไพรที่ช่วยบำรุง รักษาและป้องกันโรคในโคเนื้อ เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง
2. ด้านการผสมเทียม	ผมคิดว่าจำเป็นสำหรับฟาร์มของผมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสัตว์ที่ฟาร์มใช้การผสมเทียมแทนการผสมจริง เพื่อจะได้ผลผลิตที่ดีกว่าเดิม ในเรื่องความรู้ด้านการผสมเทียมนี้ ผมได้ศึกษาเพิ่มเติมอยู่ตลอดเมื่อมีโอกาส แต่ที่ขาดไปผมคิดว่าเป็นด้านประสบการณ์ในการฝึกให้ชำนาญและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการผสมเทียม ในการดูแลสัตว์ ช่วงตั้งท้อง อีกทั้งยังรวมถึงสถานการณ์ช่วงที่สัตว์คลอดอีกด้วย	จากการได้ลงมือลองผสมเทียมด้วยตัวเอง ปัญหาที่พบคือผสมไม่ติดเนื่องจากหลายประการทั้งในด้านประสบการณ์ที่ไม่มากเพียงพอทั้งในด้านโคที่อาจจะไม่พร้อมผสม รวมไปถึงด้านการละลายน้ำเชื้อในอุณหภูมิที่ไม่เหมาะสม	ปัญหาด้านนี้เป็นปัญหาที่ใหญ่มาก สำหรับผมมันตัวผมอยากที่จะเข้าอบรมผสมเทียมต่างๆ ที่ได้ลงมือทำทุกวิธีในการผสม ตั้งแต่จัดการเป็นสัตว์โคที่แม่นยำการสอดมือที่ถูกต้อง การหาตำแหน่งรังไข่ที่แม่นยำ การละลายน้ำเชื้ออย่างถูกต้อง เลือกน้ำเชื้อของพ่อพันธุ์ให้เหมาะสมกับแม่โค เมื่อใกล้ครบกำหนดคลอดติดตามสังเกตอาการของแม่โคอย่างใกล้ชิด หากพบว่าแม่โคมีอาการผิดปกติ สามารถดำเนินการแก้ไขได้ทันที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการพัฒนาตนเองในครั้งนี้ พบว่าสถานะปัจจุบันที่ต้องปรับปรุงมี 2 ด้าน ดังนี้

- 1) เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดีได้แก่ ด้านการบริหารจัดการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร ด้านมีการเชื่อมโยงเครือข่ายและเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่น ด้านวิถีอาชีพ รัก และเข้าใจธรรมชาติ ชยัน อดทน ร่างกายแข็งแรง ด้านการสังเกต เมื่อเห็นความผิดปกติใดๆ จะได้ทำการรักษาหรือแก้ไขได้
- 2) ด้านการพัฒนาความรู้ในการเป็นเกษตรกรเลี้ยงโคนเนื้อที่ดีได้แก่ ด้านโรคควรมีการค้นคว้าข้อมูลการใช้ยา การป้องกันโรคระบาดต่างๆ และด้านการผสมเทียมควรรหาความรู้และประสบการณ์ เพื่อพัฒนาตนเองในการผสมเทียม

จากการพัฒนาตนเองในครั้งนี้ส่งผลให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดี

บรรณานุกรม

- ธิดา วงษ์กตเลาะ. 2561. แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชมพูนุท ต้วงจันทร์ สุรินทร์ชุมแก้ว เกวลิน สุวรรณศิลป์ ณิชมน ชันแก้ว รจนา เสนศรี ศุภวัฒน์ แซ่ไคว้ และอนันตญา หนูชัยแก้ว. 2565. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ในประเทศไทย. วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ. 5(1): 229-241.
- วิไลวัลย์ แก้วตาทิพย์. 2562. การบันทึกกิจการฟาร์มและระบบบัญชีฟาร์ม. แหล่งที่มา: <http://profile.yru.ac.th/>, 26 เมษายน 2566.
- สำนักวิชาการและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2562. การสร้างและพัฒนาเกษตรกรรมรุ่นใหม่. แหล่งที่มา: <https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament>, 15 เมษายน 2566.
- อมรพิมล พิทักษ์. 2563. การพัฒนาเกษตรกรรมสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

ภาพการทำงาน

ภาพที่ ก1 การสุญเขาโค

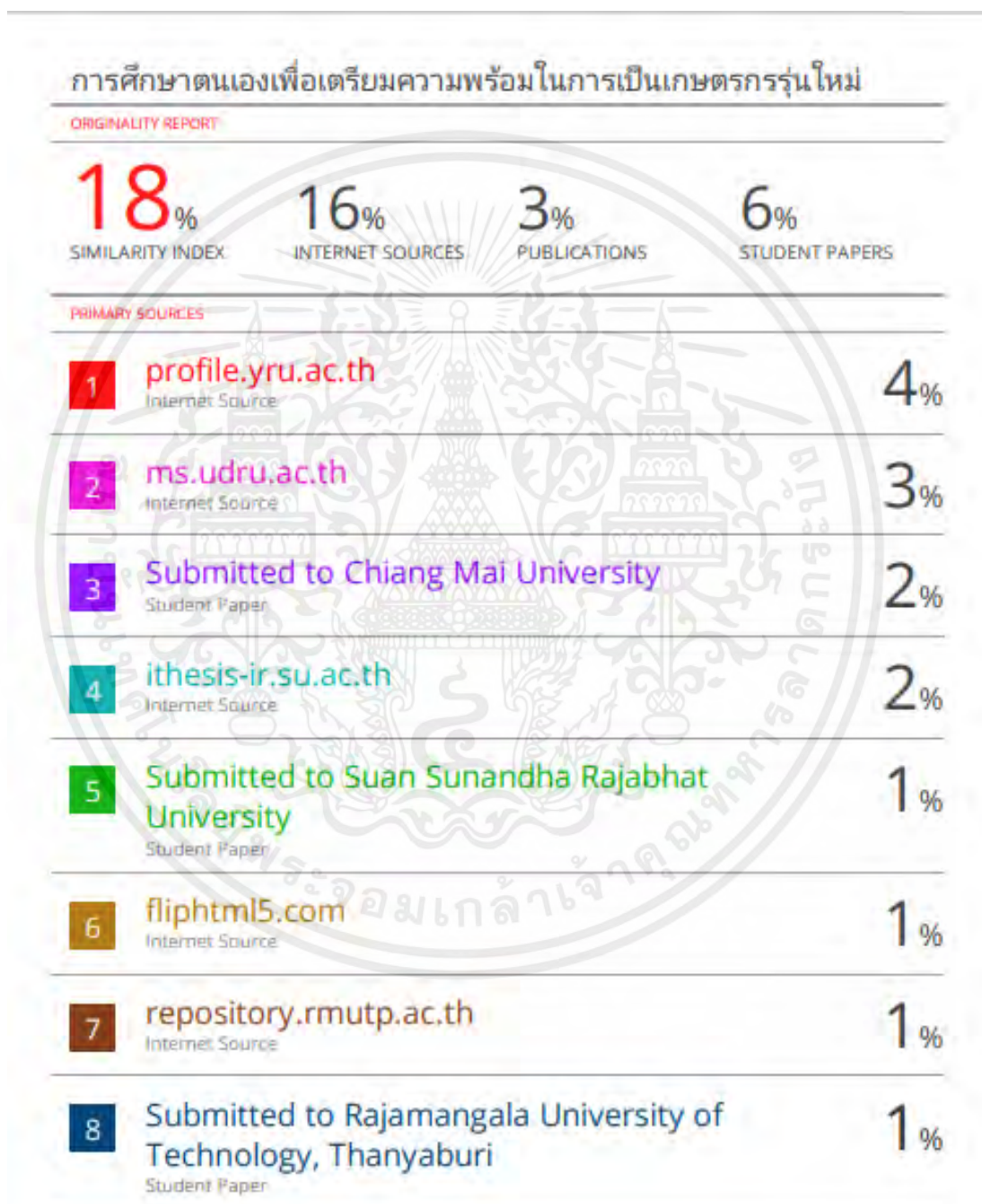

ภาพที่ ก2 ฉีดยาบำรุงและถ่ายพยาธิโค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการด้วยระบบ TURNITIN

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9	Submitted to King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Student Paper	1%
10	Submitted to Thammasat University Student Paper	1%
11	www.slideshare.net Internet Source	1%
12	Submitted to Maejo University Student Paper	1%
13	Submitted to Graduate School, Maharakham University Student Paper	1%
14	mct.rmutp.ac.th Internet Source	1%

Exclude quotes Exclude matches Exclude bibliography

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้